

Megjelenik minden csütörtökön sokféle képpel ellátva. Előfizetési ár: Egész évre 6 frt; félévre 3 frt; negyedévre 1.50 kr. Előfizetheti minden postahivatalnál és könyvtárban.
Hirdetések díja: 4 hasábos petty sor 3 uj kr. Szerkesztői szállás: mézvárosi utca 2. szám, 2-dik emelet. Kiadó-hivatal: barátok tere 7. szám.

A Budavárnál elesett honvédek emlékszobra.

A kegyelet nevében, a kegyelet művének föllállításáért szólunk.

Szabadságharcunk egyik dicső fegyverténye Budavár bevétel volt. Az 1849-diki május 21-dikén elvérzett harcosoknak azonban nincs semmi emlékü. Jeltelen, közös sírban nyugosznak a buda-krisztinavárosi sírkertben, s ha a bajtársi megemlékezés nem hordat hantot feléjük, s nem tesz rá olykor egy-egy koszorút, bizvást a temető legkopárabb, legelhagyottabb helyének mondhatnók. Pedig az egész nemzet megemlékezésére érdemesek.

A mi a budai ostromra emlékeztet, az a szent György-téren álló pompás emlék: a Hentzi-szobor. Az osztrák uralom nem késett emlékek örökíteni meg a vár védelmezőjének halálát, s vele együtt a védelemben elesett osztrák katonák névsorát.

Helyezzünk mi is emléket a győzők sírja felé!

Most, midőn a főváros szépítésére milliókat költenek, ne feledkezzünk meg azokról, kik megakadályozták, hogy a fővárost nem lötték halomra, s a budai bástyák ágyu-ütegeit, melyek Pestet rombolták, némává és ártalmatlanná tették.

A budai honvéd-egylet tüzte feladatául, hogy a buda-krisztinavárosi temető közös sírját emlékekkel jelölje meg. Eddigi fáradsága azonban csak 500 frtot jövedelmezett. Most tehát fölhívást intéz és aláírási ivatek küldött szerte, hogy a kegyelet művét befejezhesse, s a hamvak porladó helyét megjelölve adja át a következő időknek.

A hazafiás érzelmi közönség bizonyára nem fog késni leróni a kegyelet adóját, s hozzá járulandó filléreivel a szükséges költségek fedezéséhez.

Az emlékszobor mintája már kész. Fialat szobrászunk, Halász műve az, s mai számunkban mutatjuk be olvasóinknak.

A halál alkuja.

— Aubryet Xavier beszélye. —

(Folytatás.)

VIII.

Keldern Anna kisasszony ugyanarra gondolt, mivel a gróf foglalkozott; a szerelem emlékeinek szentelt órákat akart e palotában tölteni, melyet még nem ismert, melynek minden részletében

A család egy barátjáné, kit mint nénét szeretett, beleegyezett büntetésévé lenni. Ez gondolkodott, hogy a Keldern-palotától pár lépésre egy bérkocsi várjon rájuk, melybe — elfödözve köpenyekkel, — nemsokára beültek. Anyjának Anna nem merte volna bevallani, mit szándékoszik tenni; felt, hogy e gyermekség miatt szemrehányásokat tesznek neki; pedig e szökés majd nem kötelesség volt.

A kis ajtóhoz érve, a kocsiiban hagyta kísérlőjét; a zár titkát csakhamar kitalálta, és belépett a kertbe, hol egy kis velencei lámpát gyújtott meg.

A hold fénye, mely méla és derült volt, mint a tejüvegek világa, szűkségtelenné tette e lámpát. April közepén volt az év s az éj már langyos, a fák már kihajták rügyeiket s az ibolyák már elő dugták illatterhelte fejceskéiket.

Keldern kisasszonyt utjában misem tartóztatta föl. A fák, bokrok, pázsit, padok, minden üdvözölni látszottak őt: „Isten hozott urnőnk körünkbe!”

Egy bokor fordulójánál észrevette a két kivilágított ablakot; fölment az előcsarnok lépcsőin, meglátta a két árnyat s két ember hangját is hallotta.

Jegyese más nővel van a teremben, s e nő tán ifju és szép!

Keldern Anna nemes szívében meg nem fordult az elárultatás eszméje; hűtlenséggel vádolni Jean grófot: annyit tett volna, mint eredendő bűnnel moeskolni be e szerelmet, melyet róla többé semmisem moshat le.

Anyagi erőtlenség kötötte őt amaz ablakhoz, honnan mindent hallott mindent láthatott.

Elejétől végig nézte eme saját-szerű találkozását, melynek ő volt tárgya; utolsó cseppig élvezte amaz ambróziát melyet azon tudat fakaszt, hogy halálra és a haláláig szeretettik.

Látta, mint kel föl ez ifju nő, kit vetélytársának gondolhatott, bevégezvén játékát, s mint kérdé a gróftól:

— Megmarad-e most is szándéka mellett?
— Meg.

A Budavár ostrománál elesett honvédek emléke. (Halász mintája szerint.)

Chavry gróf szerelmét kell megismernie, mint az ember a tükörben en arcára ismer.

Először életében lett szőszegő, mert Jean grófnak megígérte, hogy csak általa vezetettve fogja a Chavry palota küszöbét átlépni; de jegyese távozta óta nem tudta, minő titkos hang sugja folyton füleibe: „Szedj meg szavadat, van ártatlan szőszegés is.”

-- Alkunk tehát köve van?

— Igen, én ráállok.

— Én elfogadom, — fejezé be a Halál.

IX.

— És én! visszautasítom kiáltá Keldern kisasszony, ki a bámulat és megindulás fénylő gyöngyeivel szemében lépett be az ajtón. Majd a grófhoz fordult: Édes hősöm! mennyire szeretlek, mily boldog volnék, ha éretted halhatnék meg! — És oly görcsösen szorítá őt keblére, hogy ez erőfeszítés is megölte volna, ha már a jobbulás be nem következik.

— Már késő, mond a Halál, az alku meg van kötve.

— De én fölbonthatom! kiáltá Keldern kisasszony, fölragadva egy keleti tört a kandalló párkányáról, mely semmi esetre sem volt azért oda téve, hogy vele valaki kárt tegyen magában.

A Halál kicsavarta kezéből a fegyvert.

— Hogyan, én, a Halál akadályozzam őnt az öngyilkosságban? én tanítsam meg őnt arra, hogy bünt akart elkövetni? És ezáltal úgy sem változtathatna semmit sem. A gróf még negyven napot él, — rajta áll ez időt fölhasználni.

— Nem veszek nélküli Anna, igen nagyon szeretlek, mintsem ily kora özvegyesre akarjalak juttatni.

A Halál fölfordult. Kitudja, tán könyet törült ki szeméből.

— Legyen oly jó gróf ur, — mondá végre, és várjon rám vasárnap reggel hét óraker a Champs-Elysées rondeau-jában, lóháton; meglehet olyas valamit mondhatok, mi mindkettőjüket érdekelné fogja. Valóban annyi embert hagyok életben, kik nem érdeklék meg, hogy az isten levegőjét szívják, miszerint nagyon örvendék, ha egyesíthetném a legszebb pár embert, kiket egy század óta láttam. Lehet, hogy önért gróf ur, megszegem kötelességemet, — s a mi őnt illeti grófné, önnek azt szeretném mondani, isten önnel, és nem a — viszontlátásra.

X.

Midőn szombaton este Jansems orvos aggódva tudakozódott a Keldern urhölgyek hogylétéről, nagy meglepetésére oly hang szólítá, melynek egész csengése megváltozott. Keldern kisasszony úgy nézett ki, mint a föltámadt élet.

— Tehát épenséggel azt akarják, hogy az orvostanban ne higgyek? — kérdé Jansems.

Pedig csak az isten akarta, hogy az orvos egy kissé higgyen benne. Anna épen arra kérte az orvost, hogy találjon ki valamely ürügyet a lakodalom negyven napi elhalasztására.

— Én majdnem halhatatlansági bizonyítványt adok önnek kisasszony, én, kinek szokásait fenekestől fölfordítja.

A lakodalmat negyven nappal elhalasztották és bár Anna többé nem a saját rovására élt, a vér csak úgy pezsgett ereiben.

Vasárnap reggel pedig a gróf pontosan megjelent a találka helyén; a Halál mint ibolya ruhás amazon, lóháton várt rá, megsuhogtatták lovavesszőiket s mint a szél iramlottak el. Két temetéssel találkozott és mi különös, az elsőnél a koporsó nem mozdult, míg a másodiknál a szemfedél megrándult s e szavakat: „Édes anyám!“ tisztán hallották. Az első egy kiáltás volt, ki a szarvasgomba tulzot élvezete folytán halt meg, megsemmisülés, áldozata az enyészetnek; a másik egy szerető gyermek, ki anyjáért párbajt vívott és halálos sebet kapott: ez a valódi halott.

— Láthatja gróf, én nem csaltam meg, — szólta a Halál.

A lovagok a diadalív alatt haladtak el, melynek féldomborművű alakjai, — hisz csak hősök ábrázolvák rajta, — egy percre föléledni látszottak, azután az „Avenue de l'Imperatrice“-n végignyargalva, egy árnyas sétatnyban veszték el szem elől.

— Édes gróf, — kezdett beszélni a Halál, — engem kérelhetlennek tartanak, holott pedig én

csak a dolgok menetét nem változtathatom meg. Hiszen magam is egykor meghalok; az utolsó ítéletnapján túl rám sem lesz szükség, — e nap fogok én is meghalni. A mi pedig őnt illeti, más segéd-eszközt nem találok, minthogy egy oly ember, ki öngyilkosságot akar elkövetni, hátralevő éveit önnek adja. Igy nem csak hogy nem követ el vétkeket, sőt ellenkezőleg jót cselekszik.

— Egy halálra ítélt nem tehetné meg e szolgálatot?

— Nem, mert élete nem övé. Keressen a gazdagok közt, kik megunták az életet, vagy keresse föl azon szegényeket, kik elfáradtak a miatt, hogy soha sem éltek. Önnek negyven napja van s ez több mint szükséges egy öngyilkos föltalálására; addig tehát isten önnel.

A grófnak nem volt ideje e tanácsot megköszönni, mert a Halál mint az árnyék eltűnt és alig hallhatta a láthatlan ló dobogását.

XI.

Hetvenkét óra mult el azon nap óta, mely Chavry gróf életében e nevezetes változást előidézte, a nélkül, hogy az egésznek látszata lett volna. Annyi volt az egész, hogy miután a grófnak 1866-ik évi ápril 16-án lázban kelle szenvednie, mivel pedig az nap 1866. évi ápril tizenhatodika volt és élete épen tíz évvel lett rövidebb, neki nem volt joga kikerülni azt, mi ezen idő teltével fogott volna csak bekövetkezni; így a lázrohamot ki is állta.

A jövőt már a jelen képviselte számára.

Chavry Jean tehát már három napot vesztett midőn elhatározta valamely rá nézve előnyös öngyilkost fölkeresni. Azonban néha van boszantó véletlen is; a gróf először volt életében „esküdt.“ Az ember megszökhetik valamely rendes kötelesség elől, de hogyan vonja ki magát oly kötelezettség alól, mely kétszeresen lelkiismeretes? Egy szegény erdőesős, kinek ártatlanságáról meg volt győződve, kérte, jelenjen meg a tárgyaláson.

A gróf, ki e pillanatban tudta méltányolni csak, mit ér az élet, pontosan meg is jelent a tárgyaláson, de a védbeszéd kellő közepén egy kissé hevesen költött fel egy esküdtet, ki a tárgyalás kezdete óta aludt. Ez pár heves megjegyzésre adott alkalmat, miből párbaj lett. A találkát harmadnapra tűzték ki. A kihívó egy régi vívó volt, ki családapává lett s kire nézve egész önkívületes helyzet volt ismét kilépni a homokra, miután tizenhárom évig pihentette vitéreit.

A gróf, kinek nagyon sürgős dolga volt, gyorsan lefegyverezte ellenfelét s kardját mellére téve, életét kérte. Hisz ennél kényelmesebb és udvariasabb mód nem is létezett, mely a Halál igényeinek is megfelelő, az övéit is kielégítette volna. E párbajvívó által tökéletesen helyettesítették, egy az életétől önként megváló ember.

A párbaj a vincennes-i erdő egy tisztásában történt. Mi nem tudjuk, mit akart az ily udvariasan kérdezett válaszolni, midőn két gyönyörű ikertestvér egyik ösvényről előbukkanva, így kiáltottak fel:

— Nini! apa karddal játszik.

Chavry gróf megfordult.

— Majd ismét találkozunk, ha e két gyereket kiházaajította. — Ezzel megköszönte a két katona szivességét, kik tanúkat szolgáltak és megparancsolta kocsisának, vágtaasson lóhalálába vissza. A lélekismeret furdalta volna, ha ápril huszadikától kezdve legalább kétszeresen nem él.

Alig ért a gróf haza, midőn barátjainak egyike meglátogatta, kinél a föld kerekéségén halátlanabb teremtmény nem volt az alkotó iránt.

— Édes Jean-om, — mondá Fleurac és több más nem kevésbé jó hely ura, — fölkérem őnt, ne csodálkozzék nagyon, ha holnapután, csütörtökön ön arról értesül, hogy föbe löttem magamat. Ön ismeri azon borzasztó erkölcsi betegséget, mely folyton azt kérdi: „mire való mindez?“ Ez az én bajom is, melyben gyógyíthatatlanul szenvedek.

— De ugyan Raoul! — válaszolt Chavry, barátja kezét megfogva.

— Ne érintsen engem! Én a bölcsészet vagyok. A szerelem gyűlöletre hangol, az élvezet bánat, a barátság terlemre van, a bor kijózanít, az egészség boszant s a zene, mely az erkölcsöket szelidde teszi, engem dühösít. Láthatja tehát, hogy okosan cselekszem, ha visszaadom az ördögnek azon lelket, melynek ily rossz hasznát veszem.

— E szerint ön épen nem akarja a jövő évet megérni? — kérdé a gróf azon hitben, miszerint most emberére talált.

— Halálom napja képzendi életem fénypontját.

— De engedje meg, az ön által elkövetendő bűn borzasztósága...

— Ne fáradjon. A tökéletes bűnös cselekszik, nem beszél.

— Ha csakugyan elhatározta magát megölni, ajándékot kérek öntől.

— Nem tudom mi lehetne az, de nincs okom kérelmét visszautasítani, tehát beszéljen.

— Hány óraker akar ön csütörtökön meghalni?

— Pont tizenkét óraker.

— Legyen oly szives és tudósítson háromnegyed tizenkettőig, ha ugyan rám hagyja-e nekem hátralevő éveit?

— Ha csak ennyi, ezt most is szivesen megteszem, habár nem tudom felfogni...

— Mire is való felfogni, édes Fleurac?

— Igaza van, tehát ön örökösöm, a nélkül hogy okára kíváncsi volnék.

— Ön tudósít e szerint csütörtökön, ha vajjon elfoglalhatom ön által hátrahagyott örökségemet?

(Folytatása következik.)

A t a r l ó n.

Ott megy már a legutolsó szekér,

A keresztek behordva...

Üres marad végtől végig a tér,

Járni csak a szél fogja.

Üres? Óh nem! A lányok dalai,

A kik itten arattak,

Fénylő szemek arany sugarai

S a hála itt maradnak.

Dalmady Győző.

A mórók és spanyolok országából.

(Doré Gusztáv rajzaival.)

I.

(Granadából Jaenbe. A Sierra de Martos; banditák; Jaen. Szálloda „a halálul.“ Földművesek és vésztelők. Kis történelem.)

A granadai királyság még mai napság sem dicsékezik a vasutak játékonyságával, és senki sem volna képes megjósolni, hogy a mórók ezen költői városánál mikor fog a mozdonyok füttöngése viszhangzani. Különbön lehetséges, hogy akkorra, midőn a buda-öszönyi vonal kiépül, már Granadában is vasuti vágányok fogják helyettesíteni az arab utakat s a „Camino de carretera-kat,“ azaz fürjeknek való ösvényeket. Valószínű, hogy ekkor a granadai mozdonyoknak ily nevei lesznek: Brabdil, Abencarrage s talán még Alhambra.

Mig ezen idő megérkeznek, az utazónak meg kell elégednie az ősi diligence-szal, melynek hasonlíthatlan lassúságáért kárpótolhatja őt az ösvérek végtelenül hosszú fogata, mely a porfelhőkben kigyóként kanyarog. Némely utasban addig talán még azon titkos óhajítás is él, hogy életében egyszer szemtanuja lesz azon országuti drámának, mit „a diligence megtámadtatásának“ neveznek. Ezen kis izgalomban mi nem részesülhetünk, Granadában mindazáltal két „cuartós“ ért vettünk egy képet, mely csábosan állított elé a „famosos bandoleros de Andalucia“ (a híres andaluciai banditák) történetét: a diligencet megállítják; az előtérben láthatni a híres Padilla rablófőnököt, saját partida-ja (pártja) népétől környezve, kik miként ő, a szép andaluciai öltözetet viselik; koponyúk vállukon s trabucokuk kezükben; parancsoló mozdulattal utasítják a rémült utasokat mál-

háik fölbontására; némelyik letérdel Padilla előtt, mások lábai elé üritik zsebeiket.

Azok számára, kik szeretik a váratlant, a spanyol diligencia egy másik előnye az, hogy ha csak egy héttel előbb el nem készülnek, sohasem tudhatják előre, mikor fognak elindulni; sőt néha, midőn az utasok összerolódnak, — például a szünidők vagy a fürdői-idény alkalmával, — megtörténik az is, hogy legalább két-három héttel előbb szükséges helyet váltani. Ilyenkor a szállító vállalatok remekül értenek egyet arra nézve, hogy irtalom nélkül zsarolják a szegény utazót, úgy hogy nem marad egyéb választása, mint gyalogolni, avagy tisztesen oly árat fizetni, mint fizetne a vasutak első helyén.

Mi a szállítási irodában jó három nappal előbb foglaltunk le három helyet az imperiálon, azaz a kocii tetején s az igazi utas számára ezek a legjobb helyek; ezen magas szemléldési helyről a tájnak semmi szépsége sem vész el számára s azon sűrű porfelleg, mely a kocii belsejében fojtogat, egészen hozzája ritkán emelkedik. Megérkezvén az elindulás pillanata, a roppant gépezet megmozdult s pokoli zajjal robogott tova Granada rémítő kövezetén; keresztül haladtunk a „del Triunfo“ téren s magunk mögött hagyva a plaza del Toros-t, csakhamar kijutottunk a szabadba, hol időnként bucsupillantásokat vetettünk a mi kedves Granadánkra.

A Granadából Jaenbe vezető út igen változatos és Spanyolország utjainak egyik legszebbike. Elhagyva a várost, jobbra-balra, némely alqueria, vagyis mór tanya útjával találkozunk, melyeket sűrű lombú fűgefák szegélyeznek, avagy roppant cactusok és tövises állóék. Az épületek csakhamar mind ritkábbakká válnak s a táj vad tekintetűt ölt fel; buja virányokat csak a völgyekben láthatni már, melyeket egy-egy üde patak öntöz.

Vége a hegyes vidéket érzük el, melyen az út kigyózza fut végig. Már éjfél volt, midőn a Sierra de Martos ormán, Andaluzia ezen legsvább s meredekebb hegységén haladtunk keresztül. Terjedelmes kocsink lassan baktatott fölfelé, bárha csaknem üres volt, minthogy a mi példánkat követve, az utasok nagy része kiszállott, hogy gyalog mászsa meg a meredélyt, mely nem akart véget érni.

Néhány szivar s néhány szép szó jóakarónkká tette a mayoral-t, (kocsivezetőt,) ki az út szélén megmutatta nekünk a cölöpöt, mely Granada- és Jaen-tartományok összevált határait jelöli.

— Midőn még fiatal voltam, — jegyzé meg a mayoral, — nem lett volna okos dolog ily órában utazni a Sierra de Martoson, mert okvetlenül találkozunk volna néhány bandoleros-szal, például azokkal, kiknek főnöke a hirneves Ojitos vala; hanem mai napság...

Vajjon azt akarta-e mondani a mayoral, hogy mai napság már jó a rendőrség s az utak biztosak; avagy azt, hogy vége azon szép időknek?

Az elhagyott szorosok, melyeken áthaladtunk, valóban csodásan kinálkoztak arra, hogy bandita-történeteket idézzenek emlékezetbe. Az út egyik felén borzasztó mélység tátongott, melynek feneké a sötétségben veszett; másik oldalon hegyes-ormú sziklafalak emelkedtek fejkünk fölött, mint megannyi obeliszk. Némely helyütt egy-egy, a kőfalból kivált sziklatömb egészen az út fölé hajlott, melyet valami láthatlan óriási kéz látszott visszatartani, hogy alá ne zuhanjon. Kocsink nagy visszaverő lámpása e jelenetet fantasztikus világításba helyezte. Egymás elé fogott tiz öszvérünknek csengői és esőgőri roppant zajt okoztak, s míg a hátulók teljesen meg valának világítva, az elsők lassankint a sötétségbe veszttek. A viharhordó fekete fellegekkel borított égen csak itt-ott lehetett látni egy-egy csillagot.

Jaenbe hajnal hasadtak érkeztünk; az utcák és térek hellgatogtak és elhagyottak valának; hanem csalódunk, hogy elhagyottak, mert a házak falai mellett, a kövezeten több alvó csoportot lehe-

tett látni; ezen köpenyeikbe burkolózott emberek, ezen andaluziai Diogenesek az éjet a csillagok alatt töltötték, a kövezet levén derékaljuk s könyökük párnájuk; néhányan fölébredvén kocsink zörgésére, közönyösen fölemelték fejüket, de csakhamar ismét menta-ikba burkolóztak. Andaluziában nagy szokás így szabadban hálai, mit az égalj enyhességéből s abból magyarázhatunk, miként a lakosok a kényelem iránt teljesen közönyösek.

Az alvók egyik csoportja mindazáltal látván, hogy a diligencia ezen számos útas van, föltek s helyet foglalt azon kőpadon, mely előtt kocsink megállott. Ez apából, anyából s négy gyermekük-ből álló család volt; az apa vak volt s bronzszínű arcának fénytelen fehér szemei különös kifejezést kölcsönöztek.

— Hermano, (testvér,) — szólottunk hozzá, sombrero calañés-ébe, azaz szalmakalapjába néhány cuarto-t vetve, — hermano, (mert Spanyolországban, az egyenlőség ezen igazi honában a koldust is testvérnek cimezik,) miként vesztette el ön szeme világát?

Erre elbeszélte, hogy ő katona volt s a tabordillo, a napszúrás egyik neme következtében vakult meg.

Jaen fekvése elragadó, azon magaslat tövében, mely még ma is az Alhambra-erőt áttört és megbarnult mór falakkal van koronázva; sohasem láttam még növényzettől bujjában borított romokat s azt lehetné az ember, hogy a régi Babylon függő kertjeit látja. E falak uralják a várost, melyek alatt a nagyszerű székes templom emelkedik s kissé távolabb a Javaluz és a Pandera hegyek, mindkettő oly közel Jaenhez, hogy a nap bizonyos óráiban azt egészen árnyékba borítják.

Tudjuk, hogy Spanyolország mindenkiféle a közmondások hazája s ezért nincs is város vagy tartomány, melynek ne volna legalább mellékneve; így Jaen tartományt La Galicia de las Andaluciasnak (Andaluzia Galiciájának) nevezik, s valóban a jaetanok sok tekintetben hasonlítanak is a gallegokhoz.

Jaen tartomány parasztjai és parasztnői az országban pastirris és pastiras (pásztorok) néven ismeretesek s valóban legtöbbször baromtenyésztésből él. A kiket láttunk közülök, általában természetek, izmosak voltak, fürtös birkabőr köntösük pedig snajtságos külsőt kölcsönöznek. Állítják, hogy a jaetanok igen derék, ódonan vendégszerető emberek.

Jaen városa, miként Andaluzia legtöbb helye, már a kereszténység első évszázadaiban is fennállott. Titus Livius érdekes részleteket beszél szenvedett ostromáról, ma azonban a római korszakból már nincsen emléke s csak két templomba vannak némi régi feliratok belezva, melyek mutatják, hogy hajdanában Aurigisnek nevezteték. Jaen nevét az araboktól vette, kik a hetedik évszázadban foglalván el, egészen a tizenharmadik évszázad közepéig birtokukban tartották, midőn sz. Ferdinánd hódította vissza. Jaen *büszéget* jelentene s ez esetben neve teljesen igazolt, mert a város környéke igen termékeny és kellemes. A rio de Jaen maig megtartotta Guadalfullon (mondó: Uád-al-fullon) nevét; lassú vizével megöntöztvén a vidéket, főntebb éjszakona a Guad al quivirrel egyesül.

Jaen hajdanában Andaluzia kulcsának tekintették, minélfogva a granadai királyok mindig áhitoztanak rá, kik többször meg is támadták, de nem bírtak uraivá lenni. A tizenötödik évszázadban nevezetes ostromot állott ki, melynek emlékét a nép-románok fenntartották.

Jaen mintaképe a középkori városoknak, nyugodt, elhagyott utcáival; van néhány oly utcája, melybe sohasem hat be a napsugár s magásra nót a gaz s szintén azt hiszszük, hogy elsőik vagyunk, kik ezen helyekre benyomultunk. Kedvvel járunk ezen szűk és göröncsős utcákon, hol a csendben visszhangzik lépteink kopogása. Az arabok mód-

jára csaknem kivétel nélkül festett házakon igen kevés nyílás van; néha-néha megállunk, hogy egy-egy lópatkó-alaku mór kapuivet, góth izlésű ablakot vagy elrostályozott erkélyt rajzoljunk le, mely utóbbiról sűrű fürtökben lóg alá ama kövérlevélű, veresvirágú növény, melyet az andaluziaiak ndujari járrasokban, igen csinos cserép-vázákban tartanak, mit e város kiválólag gyárt. Némelykor egy-egy barna, fekete göndörfürtű andaluziai nő feje, bekeretezve a virágok zöldjétől, fekete szemében megdöbbenő félnépséggel tűnik elő; hanem a tünemény nem tart sokáig, csak éppen addig, hogy Doré ónja futalog papírra vethesse.

II.

(Linares és bányái. Baeza le Nombrada. Sz. Orsolya és a tizenegyezer szűz. Ubeda. Mortos; la Penna; Hernando el Emplazado és a Carbajal fivérek. Baena. Alcala la Real. La Vega de Granada. Pinos Puente. Colombo Kristóf és Izabella futárja.)

A spanyolországi utazásban nem minden rózsás, különösen, ha miként mi, kevéssé járt útkra szánja magát az ember; Jaen elhagyva, mi a kis Baezába törekedtünk. Hogy ezen tizenkét spanyol mérföldnyi utat megtehesünk, egy acele-rada-kocsinak nevezett bárkát fogadtunk fel. Caleserónk hol ütlegekkel, hol vig dalokkal serkentette röst öszvéreit s így jutottunk nagy-lasán a Guad al-quivirtől csak néhány száz lépésnyire fekvő Menjivar városáig.

A „nagy folyamom“ — miként az arabok nevezik — átkeltünk; itt azonban a nagy folyó még nagyon szerény vizecske, azonban a természettől sokkal jobban kegyeltetvén, mint az Eurotas, partjait gyönyörű rózsaborostyánok szegélyezik, melyek telvék virágokkal mint azok, melyeket a Como partjain láthatni. A síkság itt mosolygó és termékeny egészen Linaresig, a bányák ezen városáig, mely Sierra Morena tövében fekszik. A sötét Sierra gomyrában bőven jön elő a vas, glom, de legkivált a réz, mit két évezred óta az egymást követett nemzedékek folytonosan szákmányoltak. Hannibál emléke itt, valamint a félsziget egyéb helyein, ma is népszerű s ma is léteznek itt aknák, melyek Hannibál-aknáinak nevezetnek. A munkások sárgás, petyhéd arcú eléggé érthetően tölcöcsölja, hogy mily veszélyes az egészségre nézve a munka ezen bányákban; mindazáltal kétségtelen, hogy Linares bányáit évezred mulva sem meritik ki, miután száz még százezer munkás lett áldozatává.

Bántódás nélkül indultunk Linaresből s csak néhány mérföldnyire fekvő Baezába s vigan keltünk át a tisztán arab nevű Guad-al-imáron; mondhatni, hogy a hány folyó van a vidéken, mint a Guad-al-en, Guad-iana, Guarrizar, s általában a hány folyó van Andaluziának s a spanyol tartományoknak, azok mentében mindenfelé arabok laktak.

Baeza igen kedves helyen, meglehetősen magas hegyoldalban fekszik; egy hajdan andaluziai kis arab városnak igazi mintaképe körfalával és rovátkos tornyaival; a rómaiak alatt neve Beatia Bactula volt, s közelében afrikai Scipió ötven ezernél több karthágóit tett tönkre. Hanem Baeza büszke is nemességére, miként azt a város címerét körítő felirat tanúsítja, mely így hangzik:

Soy Baeza la Nombrada,
Nido real de gavianes;
Tienen en sangre la espada
De los Moros de Granada
Mis valientes Capitanes.

(„Én hirneves Baeza vagyok, a sólymok királyi fészke; hős vezéreim kardjaikkal ontották a granadai mörök véret.“)

1239-ben ezen mór várost Castilia és León királya, sz. Ferdinánd megrohanta és elfoglalta; a szerencsétlen mór lakosok Granadába futottak menhelyet keresni, hol külön városrészt népesített meg, mely Al-Bayzinnek nevezteték. Al-Bayzin Granadában még ma is létezik s a város legszegényebb része.

Baezában született 1520-ban a híres spanyol szobrász, Becerra Gáspár, s e város még más dicsőséget is követel magának. Spanyol történetirők

Állítása szerint itt született volna szent Orsolya és tizenegyezer szűz társnője, kik különben kölni szűzeknek is nevezettek, mert a hunnok állítólag ez utóbbi város közelében öldökölték őket le. Mások szerint a szent szűz egy angol herceg leánya lett volna. Egyébiránt szent Orsolyának egész története homályos és ellenmondásokkal van tele, a miért valószínű, hogy sohasem is élt. Némelyek szerint a *tizenegyezer szűz* nem volt több mint *egy*, mert Orsolya társnőjét Undecimillának nevezték, mely szó latinul egyszerűen tizenegyezeret jelent; míg mások szerint a hiba egy régi kézirat következő helyének: S. VRSVLA et XI. M. V. hamis olvasásából keletkezett, mely hely értelme: Szent Orsolya és XI. szűz mártir.

Ubeda Baezától csak egy mértföldnyire van, hanem útját annyira rosznak, veszélyesnek mondták, hogy elhátároztuk azt inkább gyalog tenni meg, miután két nap óta ügyis eleget rázattuk magunkat. Ubeda Andaluzia azon városainak egyike, melyben az arab jelleg leghívebben főtartotta magát; ezen szűk, göröncsös és kanyargó utcákon bolyongva kérdezzük, hogy a lakosok miért nem öltözködnek itt arab módra s úgy látszik, hogy a tizenötödik századbéli, hosszú, lebegő fehér al-borron sokkal jobban illenek rájuk, mint a hátán arany tulipánnal kivarrott rövid, andaluziai dolmány. — Ubeda a közép-korban virágzó város volt s falai közt 60,000 mór lakott; régi fényéből azonban némi dombormivű faragványokon kívül mitsem tartott meg.

Hanem vissza kell térnünk Jaenbe és Granadába, mint az Alpujarrasba való nagy kirándulásunk kiinduló pontjára. Előbb azonban meg akartuk látogatni azon hegyes vidéket, mely a régi jaeni granadai és cordova királysághoz tartozik. Legelőször is Martosban állapodtunk meg, melytől a híres Sierra nevét kölcsönözte; a város szikla tetejére van építve, mely Peña de Martosnak nevezetik. A még teljesen ép arab erődítvények a szikláról valóban megdöbbentő módon dűlnek kifelé s ezen csücsről taszítottat le 1310-ben IV. Ferdinándnak, Castilia és León királyának parancsára a két Carbajal fivér. A Santa-Maria templomban ezen eseményre vonatkozólag egy felirat így szól: „Pedro y Juan Alfonso de Carbajal, hermanes, comandadores de Calatrava, fueron despeñados, y se sepultaron en este entierro.“ (Carbajal Péter és János Alfons, testvérek, a Calatrava-rend parancsnokai, mindketten melységebe taszítottak s ezen sirba temetettek.)

Miután áthaladtunk a kietlen és vad Sierra de

Martos szűk torkolatain, Baenába értünk, mely a hegy nyugati, Cordovához tartozó oldalában fekszik.

A kis Baena városka alig lenne ismeretes, ha hogy nevét a tizenötödik évszázadban egy zsidó, Juan Alfonso de Baena nem tette volna híressé jeles „Cancionero“-jával, a középkori költészet ezen remek gyűjteményével. Baena egyik része maiglan arab nevet: Al-medina (a város) visel, honnan igen szép kilátás nyílik.

Másnap Alcalá la Realba értünk, reggeltől estig festői úton lovagolván s átkozván renyhe ösvéreinket; hanem Spanyolország ezen egyik leg-

nevezte, Castilia és León királyságok kulcsának, örének és védelmezőjének.

Mig Alcalá la Realnak régi épületei egészen mór jelleget kölcsönöznek neki, más részt tereinek nevei egészen katolikusok s mutatják, hogy Ibu Szaid egykori városa ma nagyon is katolikus Följegyeztük a Plaza de la Consolacion, del Rosario s a de las Augustias neveket.

Rémítő rosz ösvényeken tova haladva a hegyek közt s a szirt tetejére sásfészekként épített Illora mellett elhaladva, néhány óra mulva alászállottunk a síkra s utunk egyik hajlásánál egyszerre elénk tűnt a Sierra Nevada, havas ormaival a háttérben a legremekebb látványt nyújtva.

Most már azon nevezetes Vega de Granadában voltunk, mely annyira híres költőiről, azon Vega-ban, mely évszázadokon át óriási csatatért képezett s melyhez minden talpalatnyi földnél emlékek fűződnek.

A granadai királyok alatt a la Vegán mór lovagok tartottak udvarló tornákat; itt gyakorlák Aben, Amar és Alabez hősi karjaikat s itt lobogtatták kopjájuk gazdag zászlóit, miket kedveseik fehér kezei himeztek.

Azt állítják, hogy Vega arabul buja síkságot jelent; e szószármaztatás tökéletesen igazolt, sezen értelmezés tökéletesen összhangzik a régi spanyol költőjével, ki „az üde és boldog Végát a hölgyek kedves tartózkodási helyének, a férfiak végtelen dicsőségének“ mondja:

„Fresca y regalada Vega,
Dulce recreacion de damas
Y de hombres gloria inmensa!“

A lenyugvó nap utolsó sugárai rózsaszínbe öltöztették a Sierra Nevada legmagasb ormait, midőn Pinos Puentebe érkeztünk. Pinos Puentes hídján történt 1492. februárjában, hogy az akkor a santa-féi táborban levő Katolikus Izabella futárja utolérte Colombot; a királyné elejénte nem akarta meghallgatni ezen nagy ember előterjesztéseit,

ki egy új világgal szándékozik őt megajándékozni s Colombo vérző szívvel távozott a táborból, midőn Izabella megbánva tettét, futárt küldött utána.

Pinos Puente elhagyva, Soto vagy a római erdő mellett haladtunk el, mely a Sierra de Elvira tövében fekszik, Granadától három mértföldnyire; ezen uradalom, mely állítólag 2,000 hectar földből áll, a cortes által Wellington hercegnek ajándékozott a spanyol függetlenségi harc idejében, I. Napoleon alatt; ma is a herceg családja s angol igazgató által kezeltetik.

Ezután még egy óráig folytattuk utunkat a Vegán keresztül, midőn egyszerre megpillantot-

Utéal alvók Jaenben. (Doré rajza.)

szebb városának láthatása bőven kárpótolt sanyarúságainkért. A la Mota torony tetejéről, mely azon cukorsüveg alakú hegy oldalán van, melyre a várost építették, roppant terület tárul elénk, egészen a la Vega síkig, melynek közepén emelkednek a granadai halmok.

Alcalá a tenger színe fölött 3000 lábnyira fekszik s így Andaluzia egyik legmagasabb városa, minél fogva a mórok és spanyolok közt folyt háborúk korszakában igen fontos hely volt. XI. Alfons maga vette ostrom alá Alcalát s 1340-ben meghódította, minél fogva maig királyi Alcalának nevezetik; később Katolikus Ferdinánd és Izabella a „legnemesebbnek és legkirályibbnak“

tuk az Alhambra halmát és tornyait s nemsokára aztán másod ízben léptünk be Granadába.

(Folytatása következik)

A Napoleonidák s a nők.

A második császárság, vagyis III. Napoleon történetében is nevezetes szerepet játszanak a nők, habár nagy a különbség köztük és az első császárság hölgyei között. Mig a „nagybátya,” vagyis I. Napoleon a nőknek politikájára és tetteire semmi egyenes befolyást sem engedett, dacára a hölgyek iránt való ismert udvariasságának, — ezek az „unokaöcs” környezetében tevékenyebb szerepet játszottak, befolyást gyakorolván nemcsak saját életére, hanem Franciaországsorsára is, s nem mondhatni, hogy előnyösen.

Már anyja, a szép és szellemes *Beauharnais* Hortensia királyné: határozott befolyást gyakorolt ifjabbik fia, III. Napoleon Lajos kifejlésére és szellemi irányára. Tőle örökölte III. Napoleon azon női mesterséget, hogy gondolatait el bírta leplezni s azon ármányos finomságot, melyet a bájos nő szeretetreméltósággal párosított; azon művészetet, hogy magának áldozatkész barátokat s párthiveket birt szerezni; tőle örökölte az ábrándos becsvágyat, a jó csillagzatában való fatalistikus hitet s mindenekelőtt a nagy császár iránt való szeretetet és lelkesülést.

Mínt hogy Hortensia férjétől elválva élt, fia nevelését csaknem kizárólag ő maga vezette. Nemesak a legjobb tanítókkal látta el, hanem a rajzolásban, táncban s más szépművészetekben maga is oktatta. Minden szombaton este ismételnie kellett előtte mindazt, a mit az egész héten át tanult. Az esték utazási és történelmi művek olvasására voltak szentelve, miközben ő, mint korának, különösen pedig az első császárságnak élő krónikája, elbeszéléseit a legélénkebb megjegyzésekkel, példákkal és tanulságokkal látta el.

A fogékony gyermek édes anyjának ajkairól naponta hallotta nagybátyja tettei és diadalainak elbeszéléseit. Tanuja volt anyja fájdalomának, midőn megbukott a nagy császár, ellenségei ellen szórt panaszaiknak s azon gyalázatos bánásmódnak, melyben ő maga is részesült. A gyermek lelkébe bevették magukat a hatalmasok hűtlenségéről, a nagyok gyávaságáról, a régi kegyencek árulása és elpártolásáról s az emberek hétköznapiságáról ejtett szavak, mi aztán későbbi gondolkodási módjának s tetteinek első csirája volt.

Az arenenbergi várkastélyban, hol a száműzött Hortensia királyné körül Napoleon barátai összegyűltek, értekezletek tartattak a fiatal herceg jelenlétében a politikai események, mindenekelőtt azonban Franciaország helyzete fölött; reményeket fejeztek ki, terveket kovácsoltak, ármányokat szőttek s messzire ágazó összeköttetéseket szereztek. A Párisban történőket a legnagyobb feszültséggel kísérték, t. i. a Bourbonok örökségét és hibáit, a legitimista pártvezérek kihívó gögjét, a jezsuita-párt emelkedő befolyását, a szabadelvű sajtó megtámadását, a megbántott polgári elem elégedetlenségét s a francia

buja szöke hajfűrtökkel ékesítve. Vonásaiban megvolt a Bonaparték klasszikus jellege, hanem a női kecs által még fokozva. Ezenkívül csodásan nagy, tüzes, szellemes szemei voltak.

Hortensia, ki unokahugát leányként szerette, teljesen belenyugodott ezen választásba, annál inkább, mert azt hívte, hogy ez által fiát valamely politikai megfontolatlaniságtól megóvalmazza. Barátja, a tiszteletreméltó Wessenberg Henrik püspök is hasonló értelemben nyilatkozott ez összeköttetésre nézve, mely fölött családi gyűléseken tanácskoztak s melyet mindannyian helyesleltek. Azonban az egymáshoz teljesen illő párnak küszöb

ből levő eljegyzését az ismert straszburgi esemény meghiúsította. Ennek következtében Napoleon Lajos elfogadván, kénytelen volt szép huga kezéről lemondani s száműzöttként Amerikába menni. Ma t hild később a roppant gazdagságáról nevezetes Demidoff orosz herceghez ment nőül, kitől azonban csakhamar elvált.

Távol tengeren, az „Andromeda” fedélzetén, melyen önkénytelen utját kellett tennie, Napoleon Lajos fájdalommal emlékezett vissza azon édes órákra, midőn kéz kézben, a Bodensee partjain szép hugával bizalmas beszélgetések között sétálgattak. Egyik érzélgő pillanatában régi naplójában így írt: „Midőn Mathildot néhány hó előtt haza kísértem, együtt léptünk be a parkba, hol egy, a vihar által csak az imént ledöntött fát pillantottunk meg, melynek láttára azt mondtam magamban, hogy a mi házasságterveinket a sors hasonlóképp fogja megsemmisíteni. A mit lelkem akkor homályosan sejtett, azóta valóban megtörtént.”

Habár unokahuga iránt ezen pásztori szerelme Napoleon Lajos életregényében csak futólagos epizódot képezett is, mind az által mindkettőjüket később is szoros barátság fűzte egymáshoz. Azonnal, a mint a második köztársaság elnökeül választ-

Spanyol koldus-család. (Doré rajza.)

népnek lángoló gyűlöletét azon kormány irányában, mely mitsem tanult és mitsem feledett.

Hanem az évek multak... Napoleon Lajos az olaszországi ismert események után Angliába ment, honnan megkérte az akkor tizenhét éves Maria da Gloria portugáli királyné kezét. Ez összeköttetés nem jött létre s Napoleon Lajos a mese rókJaként jónak látta a franciákhoz intézett levelében a portugáliai trónról lemondani.

Vonzalma sokkal komolyabb volt a még szintén csak tizenhétéves Mathild, nagybátyja, Jeromos westpháliai király leánya iránt. A fiatal hercegnő azon időben elragadó tünemény volt, alacsony, hanem kecses testalkatú, rózsás arcu s

tatt, Mathildot az olyséai palotába hívta és rábizta az urnői tisztet, mit ez Napoleon megnősüléseig viselt is. Csaknem ugyanekkor szőtt a herceg kalandos viszonyt Gordon Eleonora énekesnővel, ki straszbourgi merénylete alkalmával igen fontos szerepet játszott volt.

Ez egy Spanyolországban elesett tiszt leánya volt s I. Napoleon lelkesült bámulója, ki a nagybátyát tisztelvén, ennek unokaöcsét szerette. Az épen oly szép, mint szellemes primodonna, ki ekkor Baden-Badenben tartózkodott, a straszbourgi helyőrség fiatal tisztjei közt igen bő ismeretséggel bírt, kik egytől egyig imádták őt. Az ő segélyével sikerült a hercegnek néhány párthívet

szerezni s egy oly összeesküvést szőni, melynek szálai kedvese ujjai közt mentek keresztül. Eleonora bizalmasa volt, s miként egy második Egeria állott a modern Caesar oldala mellett, ki barátneit és segédeit mindenkor a demi-monde soraiból szokta választani. A színházi fejedelmű becsvágygial álmodozott a valódi koronáról, midőn kedvesével Fülöp Lajos ellen ármánykodott.

Azon éjjel, midőn a merény részesei megállapították a végzetes reggel programját, Eleonora is jelen volt, egyetlen nő anyai férfi közt, kiken bátorságban s lélekjelenlétben túltett s megszégyenített. Mialatt a herceg és társai a „Finkmatte-kaszárnyában“ gyalázatosan megbuktak, az alatt az énekesnő szerencsésen megmentette a rája bizott irományokat, s az őt kereső rendőrségnek erőlesen ellene szegült. A helyett, hogy a koczogó hivatalnokok előtt ajtóit nyitna, az ajtót szekrényvel eltorlaszolta, mi által az üldözőket mindaddig feltartóztathatta, mig nem sikerült neki a compromittáló iratokat megsemmisíteni. Midőn a rendőrség végre betört, a kandalóban már csak kialudt hamut talált s a merész énekesnőt, ki dacolt minden fenyegetéssel szemben. Csak egyedül neki köszönhették a vádoltakat az esküdtek előtt való fölmentésüket, minthogy a súlyosbító okmányok már nem léteztek.

Tervei meghiusulata után Napoleon Lajos korlátlan átengedte magát a kéjelgésnek Londonban, hol 1838-tól 1840-ig élt, alkalmasint így akarván feledni szerencsétlen kimenetű vállalatai miatt való bossúságát. Azon hölgyek közt, kiket a herceg Angliában vonzalmával kitüntetett, különösen Seymour lady tűnt ki rangja és szépségénél fogva. Azon tornában, melyet Eglinton lord Ayrshireben rendezett, Napoleon hölgye színeit viselte. Ez ünnepélyes alkalommal Napolen Lajos kíséretével együtt III. Orániai Vilmos jelmezében jelent meg, kit mintaképeül tisztelt. Ezen választásával azt akarta jelenteni, hogy miként az a Stuartokat, úgy ő a gyűlölt Orleansokat reméli trónjukról letaszíthatni.

A büszke Seymour lady iránti tisztelete nem gátolta benne, hogy egy másik angol hölgygel, misz Howarddel kevésbé plátói viszonyba lépjen. Ez Rubens stíljében való szépség volt: magas és testes, világos szőke és rózsás arcu, a természet által ingerlő bájakkal megáldva. E mellett akkor adósságokba nagyon belekeveredett kedvesénél különös érdemeket szerzett, hogy nem jelentéktelen vagyonából gyakran segítette őt s így az adóssok börtönétől megóvta. Napoleon Lajos őt ezért hálából — a mint császárrá lett — Beauregard grófnévára tette, s ezenkívül Páris közelében gyönyörű urodalommal ajándékozta meg. Misz Howard ezzel mindazáltal nem volt megelégedve, miután azt remélte, hogy oly nagy szolgálatok után imádójával legalább a trónon fog osztozkodni. Irigykedett szerencsés versenytársnőjére s azt nyilvános bántalmazások által hivta ki. Egy ízben páholyából a vele szemben ülő Eugénia császárnét oly angol hidegvérrel lorgnetteirozta, hogy az elfordmedve állott föl s távozott a színházból; e jelenet eredménye igen heves házassági következmény volt, mely azzal végződött, hogy a császárné férjétől hosszabb időre elvált s a skót hegyek közé utazott, miként a „Moniteur“ jelentette: egészségi tekintetből.

Az államesiny után a „nép választottja“ komolyan foglalkozott azon gondolattal, hogy egyenrangú házasságot kössön s így dynastiája főmaradását biztosítsa. Megbizta követeit, hogy tapogatózzanak a különböző udvarokban s vadászszanak valamely illendő párra. A császárság állandóságában azonban senki sem bizott, s maguk az apró fejedelmek is megtagadták leányaik kezeit a koronás kalandortól. A hohenzollerni hercegnő, ki később portugáli királyné lett s az akkor vagytalan Wasa hercegnő is kossarat adott neki, minélfogva kénytelen lón az egyenrangú házás-

ságról lemondani és néhány lépcsővel alább szállani.

Azon hölgyek közt, kik az elyséei társaságokat látogatták, szépsége s öltözékének fénye által legkiválóbban Montijo Eugénia spanyol grófné ragyogott. Arebőre ragyogó fehér, buja hajzata arany színű, vonásai keesteljesek és kifejezők, mig a műismerők szeméit apróknak s homlokát nem kifogástalannak mondták. Arvonásai és egész lénye élénken emlékeztetének a szerencsétlen Stuart Mária-ra, kihez Eugénia valóban nagyon hasonlított.

Anyja a tekintélyes Kirkpatrik skót családból származott, mely már rég ideje Spanyolországba vándorolt ki s ott tekintélyes kereskedést űzött. Őt magát könnyelmű asszonynak tartották, ki nagyon sokat utazgatott s igen kalandosan élt, minélfogva híre nem volt a legjobb. Férje állítólag érdemes spanyol katonatiszt volt, kivel azonban nem élt szerencsésen. Két leánya volt, kik ilyen anya fölügyelete alatt nőttek föl s kik az ő kicsapongó hajlamaiban osztozkodtak. Nem is hiányoztak a számos imádók, kik közt Alba herceg, II. Fülöp hírhedt hadvezérének utóda különös kedvességben részesült.

Midőn a herceg az idős nővér felé hajlott, a mellözött Eugénianak — ki sógorát szenvedélyesen szerette, — ezen mellőzetés annyira szívére hatott, hogy öngyilkossá akart lenni. Minthogy az ezen célból bevett mérég nem volt elég erős, azért a gyorsan segélyre hívott orvosoknak sikerült őt megmenteni. Szerencsétlen szerelméből kigyógyulván, a szórakozások örvényébe rohant: látogatta a színházakat, a nyilvános multságokat s legszorgalmasab nézője volt a spanyol bikaviadaloknak; ezenkívül a szép grófné tekintélyes férfiak, hercegek és grófok által nagyban udvaroltatott magának, mivel azonban ezek egyike sem iparkodott komolyan keze után, azért megboszanodva Eugénia a hűtlen Madridra, elhagyta imádót s szerencsésjét a külföldön, — hol nem ismerék, — nagyobb szerencsével kísérte meg.

Miként erősítik, rövid ideig a fölött is komolyan gondolkozott, hogy lemond a világról és kolostorba vonul vissza. Csak egy vén, félig örült apáca azon jóslása, miként Eugénia végzete: hogy trónon ékeskedjék, birta őt rá határozatától elállani. A szép Eugénia tehát a kolostor helyett Európa legfőbb városait s divatos fürdőhelyeit látogatta meg, hol körülle s anyja körül sereglett az elegáns világ. 1848-ban, midőn Londonban mulatott, ismerkedett meg Napoleon Lajossal, kivel csakhamar oly bizalmas lett, hogy az megkínálta őt kezével. Ekkor mindazáltal elutasította magától ezen kitüntetést, mert az eladósodott herceg helyzete nem nagy jövővel kecsgettette.

„Ön Párisba fog menni, — így irt neki ezen alkalomból, — s iparkodni fog, hogy Franciaországban hatalomra jusson, hogy konzullá, elnökké, talán diktátorrá legyen. Föltéve, hogy ön elérte első célját, vajjon meg fog-e annál állapotni? Kielégíti-e ez az ön becsvágyát. Nem fog ön több után törekedni? Bizonyára fog. Mily terhére volna azonban a feleség! Ha, miként ön, császár akar lenni az ember, nyílt választhatási tért kell föntartania arra, hogy majd császárnét szemeljen ki annak idején. Ha azonban terveiben szerencsétlenné lenne, ha vágyai nem teljesülnek, ha Franciaország nem nyújtja önnek, mit tőle vár, akkor, csak akkor jöjjön ön ismét s én választ adandok ajánlatára. Akkor emlékezzék meg róla, hogy keblemben oly szív dobog, mely elég erős arra, hogy őnt minden bürt, minden meghiusult reményért kárpótolja.“

Eugénia ezen levéllel együtt egy igen becses, ötszáz ezer frank értékű gyöngy nyakékat küldött a hercegnék, melynek árát Napoleon Lajos jelöltésére fordította. A mint elnökké választott, Eugénia azonban Párisba utazott, hol első ízben Compiègneben, egy vadászat alkalmával jelent meg. Kecses testalkata, mit apródi öltözeté még

emelt, szépsége és bátorsága, melylyel tüzes andalusiai paripáját fékezte, elragadták a férfiakat s irigyevővé tették a jelen volt nőket. A császár nem távozott oldala mellől és csakhamar a szép spanyol nővel nemsokára történendő összekeléséről beszéltek. A császár mindazáltal habozott, mert barátai, ezek közt az ismert Persigny s maga Mathild hercegnő is, ezen szövetség ellen nyilatkoztak. Az utóbbi lábaihoz veté magát s úgy kérte, hogy álljon el ezen egyenlőtlen házasságtól. A spanyol nő helyett Czartoriszka lengyel hercegnőt ajánlották neki, azonban a szellemes Lieven hercegnő, kinek tanácsa titokban szintén kikértek, ezen jellemző szavakkal nyilatkozott Eugénia mellett. „Ha választanom lehet, a cachuchanak (spanyol tánc) előnyt adok a mazurka fölött.“

Ezután nemsokára jelentette a „Moniteur“ a császárnak Montijo grófnéval küszöbön levő házasságát egy különös manifesztumban, mely többek közt így szól: „Ha a régi Európával szemben az ember a régi dynastiákkal egyenlő magasságra emeltetik egy új elv erejénél fogva, nem az által kell elfogadtatását keresnie, hogy címerét régiebbé tenni igyekezzen s minden áron a királyok családjába akar jutni; hanem oda kell törekednie, hogy mindig megemlékezzék eredetéről, hogy sajtáságos állását megőrizze s egész Európa előtt nyíltan és szabadon foglalja el a „följutott“ helyét, mi diesteljes cím, ha az egy egész nép szavazata által nyújtatik. Az én házasságom, minthogy kénytelen voltam az eddigi gyakorlattól eltérni, inkább csak magánügy; itt magánválasztásról van szó. Az, kire választásom esett, nemes ház ivadéka, szíve és neveltségénél fogva francia nő, valamint azon vér által, melyet atyja a császári házért ömlesztett; mint spanyol nőnek azon előnye van, hogy nincs Franciaországban családja, melyet méltóságokkal s tisztisgekkel kellene elhalmozni. A szív és szellem minden erényével felruházva, a trónnak ékessege lesz s a vész perceiben annak egyik legbátrabb védője. Katholikus lévén és ájtatos, ugyanazon imádságokat fogja Franciaország javáért az éghez intézni, melyeket én; jó és kegyes lévén, miként bizton remélem, helyzetében Josephina császárné erényeit új életre fogja kelteni.“

A polgári esketés 1854. január 29-dikén a császári ház tagjai s a legfőbb méltóságok jelenlétében, a Tuileriákban ment végbe. A császár tábornoki egyenruhában volt, a császárné csipkeköntösben s Mária Lujza híres, gyémánt és saphiroktól hemzsegő övében jelent meg. Másnap a párisi érsek a Notre-Dame templomban áldotta meg a frigyot. Ünnepélyességek nem hiányoztak, bár a nép nem volt megelégedve ezen házassággal s a spanyol nővel.

Lassankint kibékültek a császár házasságával, melyben a polgári elem az óhajtott béke zálogát vélte látni. Eugénia eleinte új helyzetében nagyon okosan viselte magát s a népet ajándékok és jótétemények által igyekezett lekenyerezni. Mivel a fényűzést s a divatot szerette, ezzel emelte az ipart és kereskedést, hanem egyszersmind utat nyitott eddig nem ismert pazarlásnak és kéjhajzásnak. A francia társaságok erkölcsaire félreismérhetlen befolyást gyakorlott, különösen a nőkre, kiket a „krinolin“ s más, ennél vesélyesab ajándékokkal boldogított. Nem jótalanul tartották őt a második császárság hangadójának, mely császárság frivolitása és erkölcsi romlottsága nagyban elősegíté a francia nép erkölcsi rothadását és felbomlását.

A trónörökös születése következtében idővel hatalma mindjebb növekedett a vénülő császár fölött, s ezzel egyszersmind politikai sulya. Mint buzgó katolikus s a pápának is buzgó tisztelője, élén állott a jezsuita-pártnak, mely Napoleon Lajost némely vezetes lépésre bírta s így bakasába vezette. Vádolták őt a miniszterek s a kormány tanácsosai ellen való ármányokról, ha ezek

nem hajlottak meg mindenben akarata előtt. Az ő növekedő befolyásának köszönhető kétségkívül a háború feldőlése is, mely a második császárság összeomlásával s Franciaország óriási vereségével végződött. Bármiként ítéljenek is azonban a volt császárné jelleméről, azt az egyet meg kell valani, hogy eddigelé a száműzetés büntetését méltósággal viseli.

A hold.

(Folytatás.)

A távcsöveken épen oly vidékeket, sőt sokkal göröngyösebb felületet láthatni, mint a milyen természetiek a földön; pusztaszemmel e hegyeket nem láthatjuk, ámbar igen jelentékeny magosságuk. Hogy valóban hegyek vannak a holdban, meggyőződhetni újhold után s első negyed után is, midőn a fényhátra jóval közeledezt kelet felé; a hold sötét felén, melyet holdkorongnak neveznek, egyes fénylő pontok világosan megkülönböztethetők, s ezeknek halvány árnyéka mutatja, hogy hegyek. A hold azon szélé, mely felé a fényhátra közeledik, szakadozott, s a foltok másképen csoportosulnak. Ez árnyékok oly arányban rövidülnek, mint a milyenben a fényterület nagyobbodik; az árnyak ezen fogyatkozása holdtőlétől észlelhető, mikor teljesen eltűnnek. Az árnyék hiánya miatt a hold képe megváltozik, domborzatát sok bajba kerül fölismerni, s egyes részleteket szintén nem láthatunk. Ekkor t. i. a nap azon helyek zenithjében van, melyek a holdkorong közepén fekszenek, ennél fogva a sugarak tetőirányosan esnek, s árnyékokat nem képeznek. De a holdkorong szélén levő hegyek árnyékát sem láthatjuk, mivel ezt maguk a hegyek eltakarják. De egyes vidékek feltűnően ragyognak, úgy hogy kivált télen a szem alig képes kiállani fényüket; néhol pedig a fény, sugarak módjára minden irányban szét lövel; ezek az úgynevezett *sugár-rendszerek*. Színkülönbségek tűnnek föl, minőt eddig hiában kerestünk. Utolsó negyed alkalmával a hold képe hasonló az első negyedéhez. A hold domborulata is mindinkább feltűnik; a magaslatoznak árnyékai vannak, csak hogy a hegyek árnyai nem kelet, hanem nyugot felé irányoztak. Ezekből következik, hogy a hold gömb idomu, igen egyenetlen felületű, s a hegyek-völgyek különbözőségei váltakoznak. Pontosabb észlelet után az is kiderült, hogy a hold hegyei kör idomuak, s aránytalan nagyságuk. Ezernél több hegy határozott meg, melyek közül 39 nagyobb az Alpok legmagasabb hegyénél; a legmagasabb holdhegyek a föld legmagasabb hegyeinél csak 3600 láb-al alacsonyabbak.

Littrow szerint: „A sötét foltok a holdban, valóságos völgyek, hegyekkel váltakozva; különösen az árny, mit e hegyek vetnek, nem hagy fenn semmi kétséget. Ez árnyékok mindig a napal ellenkező oldalán fekszenek, s annál rövidebbek, mentől inkább fölemelkedett a nap láthatárukon; s annál hosszabbak, minél alább száll a nap horizonjukon.”

A hold hegyei leginkább kivehetők újhold előtt s kevéssel utána, mikor a hold kis sarlónak látszik. Ekkor az árnyékokat, szakadékokat s völgy-torkokat feltűnően észre vehetni. E hegyeket s völgyeket a különböző jelenségektől, s a felfedező csillagászoktól neveztek el.

Legfeltűnőbb tulajdona a hold hegyeinek — mint említettük — aránytalan magasságuk, úgy hogy a földi hegyeket, ezekhez viszonyítva, aránylag göröngyöcskéknek vehetjük. Maedler és Berr

legszorgalmasabb holdvizsgálók úgy találták, hogy a hold hegyeinek magassága 315-öd részét teszi a hold fél átmérőjének. A Chimborassó, mely a föld legmagasabb hegyei közé tartozik, 19,320 párisi láb magas, s így a föld fél átmérőjének 1017-öd része. A Himalayán levő Davalagiri 24,150 párisi láb, 812-öd része a föld fél átmérőjének. Schröter fedezett föl oly hegyet a holdon, mely 25 ezer párisi láb magas, s 214 részét teszi a hold fél átmérőjének, a mely átmérő 233 mf. Képzeltetni, s kiszámíthatni tehát, hogy mily magas hegyeknek kellene lenni a földön, hogy fél átmérőjének 214. részét tegyék. Legelsőbben Galilei kezdette mérni a hold hegyeinek magasságát árnyékuk hosszúságából. Beer és Maedler még pontosabban határozták meg, s 1095 hegyet mértek meg. Hat e hegyek közül meghaladja az 5800 metert; huszenkettő a 4800 metert. A hold legmagasabb csucsa 7603 meter, tehát valamivel kisebb, mint a föld legmagasabb csucsi, melyek közül némelyek meghaladják a 8000 metert.

A holdbeli Dörfel és Leibnitz hegyecsucok oly magasak, mint a Hymalaya hegység a Djavahir, azaz 7603¹/₂ meter. A Moret, Theophil, Catharina egyenlők a földi Montblankhoz. Newton, Curtius, Short, Tycho, Clavius Blancanus Endymion, holdbeli Kaukasz s holdbeli Appenin magasabbak a Mont-Blanknál. A 4630 meternyi Monte-Rosával egyenlők: Piccolomini, Verner,

Hamadrias vagy szerepet játszik és kitűnő tisztelét tárgya volt, a mennyiben a régiségekben, s oltárokon is úgy láthatni, a mint az emberek tisztelétét fogadja; sőt a régi házakban és sírokban agyag- és ércszobra is található.

Az állatkerti példány 4—5 éves, következőleg teljesen kifejlesztődött, s nagyságára nézve akkora, mint egy másfél éves medveboc; de tetemesen erősebb, és ez annyival szembeállóbb, mert testének $\frac{3}{4}$ része homlokától kezdve egész alsó részeig 8—9 ujjnyi hosszú szürke szőrrel van bevonva, mely mintegy köpenyül szolgál és tekintélyessé teszi. Előre nyúló hosszú arca erős és csupasz az obéhoz hasonló, miért a görögök, Herodot és Plutarch, sőt Plinius is Cynocephalosnak — kutyafejnek — nevezték; az orra fölött a közepén barázda vonul végig. Csupasz ülgömője feltűnően kidomborult és ha egészséges, vérvörös. Farka egy láb hat ujj hosszú, mely fürtösbojtalt végződik.

Arcának mindkét felén a szőrfürtök annyira kinyulnak, hogy füleit egészen eltakarják, mi által a fej szélessége csaknem egy lábat foglal el. Arca, fülei és kezei piszkos bőrszínűek.

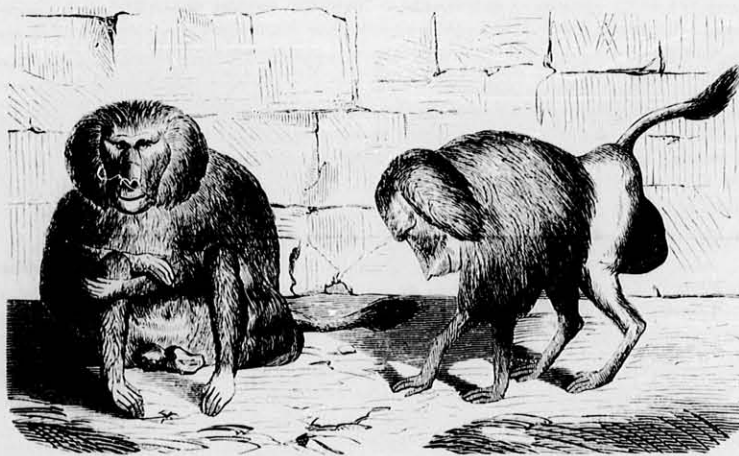
Azt állítják, hogy Abyssiniában néha 100 számra láthatni és vonulás közben rőfögnek, mint a vad sertések. Moglehet, ez egyik oka annak, hogy az arabs páviánt igen vadnak tartják s olyannak, mely teljesen soha sem szelidíthető meg. Ennek dacára az állatkerti oly annyira szelid, hogy kis gyermekeket gyöngéden magához szorit és irántuk szeretetet mutat. Ezenkívül nyugodt viseletű.

Különben a Hamadrias tanuló és nagy utazó tehetséggel bír, a mit az állatkerti példány is tanusít, mert sokféle mesterséget tud; de ügyetlen és nehézkes testalkotása miatt a Hamadrias fára soha sem szelidzik.

Az arabs pávián az állatsegregletekben és kertekben ritkán fordul elő.

A mienk jelenleg ritkítja párját Európában és vételára 500 forint volt.

Heggyessy Kálmán.

A pesti állatkert új lakói: Hamadrias majmok.

Harpalus; a pyreoi Mont-perduvel egyenlők: Römer, Bogieslawsky; a 3237 meternyi Aetnával egyenlők a Herkules, a holdbeli Atlas, Furnerius hegyecsucok. Ezeken kívül jelentékeny magassága hegyek: Petavius, Langren, Cleomedes, Posidonius, Calippus, Tracastor, Appian, Stöfler, Ricciolus, Galilei, Hevelius, Kepler, Manil stb.

Az itt felsorolt hegyek számos társukkal azonban, nem oly alakúak, mint a földiek. Ott is nagy hegyláncokat alkotnak, több mf. kiterjedésű hegyesportokat, azon sajátságokkal, hogy a hold hegyláncjai s hegyesportjai majdnem mind kör-alakúak. Vannak azonban olyan hegyesportok is, melyek mint valami napsugarak, egy bizonyos központi hegyesucstól, több mf. távolságra nyulnak. Leggyakrabban a kör alakot öltik magukra, s egyik oldaluk rendszerint menedékes, míg a belső oldalak meredek, majdnem függőlegesek, s mint valami hatalmas erősség, több négyesög mldnyi területet öveznek körül. E bezárt völgy-torkok közepén egy-egy elszigetelt, kupalaku vulkán hegy magaslik ki. Két körhegységet, Plátót és Eudoxust, tiszta időben pusztá szemmel is észre vehetni.

(Folyt. köv.)

Képek az állatkertből.

Arabs pávián. (Cynocephalus Hamadrias.)

Ez érdekes állat hazája Arábia, hol néha falka számra látható. Az egyiptomi mithológiában a

Vegyes közlemények.

(L. J.) Történeti naptár. Aug. 10. Vasvárott a törökökkel béke kötötték, 1664. — A francia köztársaság ünnepnapja, 1792. — A francia tulzó demokrata kormányt (Robespierre, Conthon, Sainte Juste) nagy ünnepélylyel ismertették meg a néppel, 1793. — Toldy (Schedel) Ferenc egyetemi tanár, legjelesb irodalom-történetirónk, szül. Budán, 1805. — Királyi Pál orsz. képviselő és író, szül. Zala-Szepetneken, 1821.

Aug. 11. Publius Aelius Hadrianus római császár trónra lépett, 117. — Hunyady János, Magyarország kormányzója, meghalt Zimonyban, 1456. — Oraniai Vilmos a seneff véres ütközetben legyőzte Condé hg. francia tábornagyot, 1674. — Dawis Andrew Jackson, amerikai bölcsész és reformátor, szül. Bloomingrowe-ban, 1826.

Aug. 12. Károly, osztrák fhg, a törököket Mohácsnál megverte, 1687. — Adami Leonard, olasz nyelv-tudós, szül. Bolsenben, 1691. — Beauharnais Ferenc, francia államférfi, szül. la Rochelleben, 1756. — Laudon osztrák tábornagy a kunersdorfi véres csatában II. Frigyes porosz királyt teljesen legyőzte, 1759. — Antal János erdélyi ev. superintendens, meghalt 1854. — Danilo, montenegrói fejedelem agyonlővetett, 1860.

Aug. 13. Marlborough angol tbnagy és Savoyai Eugén hg. a böchstádti (blenheimi) két napig tartó csatában a franciákat teljesen legyőzték, 1704. — Görgey Arthur forradalmi diktator az orosz hadsereg előtt letette a fegyvert Világosnál, 1849. — Sue Eugen, jeles francia regényíró, meghalt Annecyben, 1857.

Aug. 14. Szulejman török zultán Mohács felé indult seregével, 1526. — Vitkovics Mihály író és költő, szül. Egerben, 1778. — II. József császár az erdélyi kancelláriát egyesítette a magyarországgal, 1782.

Aug. 15. Sz. István első magyar király megkoronáz-

tatott Esztergomban, 1000; — és meghalt 1038. — I. Comnen Elek görög császár meghalt, 1118. — Spanyolország, a német birodalom és Franciaország közt tíz évre béke kötött, Regensburgban, 1684. — II. Frigyes porosz király Laudon osztrák tsnagyt Liegnitz táján (Katzbach folyó mellett) megverte, 1760. — Bonaparte (I.) Napoleon, francia császár, szül. Ajaccio-ban, 1769. — Claudius Mátyás, német költő, szül. Steinfeldben, 1740. — Schmidt Kristóf, híres ifjúsági beszély-író, szül. 1768. — Sir Walter Scott, kitiño angol regényíró, szül. Edinburghban, 1771. — Suwarow, orosz tsnagy a rettenetes novii útközvetben Moreau és Macdonald francia tábornokok egyesült seregeit megverte, 1799. — Choiseul marquis a Bourbon családok közt szövetséget hozott létre, 1798. — Lajos, bádeni naghg szül. 1824.

Hírek.

(A magyar orvosok és természetvizsgálók) aradi nagygyűlésére utazókat aug. 20-tól szept. 20-ig fele áron szállítják a vasutak és gőzhajók, az igazolványok előmutatása mellett. (Ezek Sztupa György pénztárnoknál, a pesti szénateri gyógyszerárban kaphatók.) A nagygyűlés programja következő: a tagok beírása aug. 25. 26. és 27-én az aradi városházán lesz, Augusztus 27-én esti 8 órakor gyűlének össze a tagok a fehér kereszt vendéglő nagy termében ismerkedési estélyre: 28-án d. e. 9 órakor lesz a megnyitó közülés: 29-én, 30-án szakkülsék: 31-én kirándulás Radna, Lippa és Világosra. Szeptember 1-én szakkülsék. 2-án bezáró közülés. 3-án kirándulás Piski, Petrosény, Hátszeg, Vajdahunyán, Déva vidékére. A szakkülsék napjainak szabad óráiban bizottsági ülések tartatnak. Ezeket, valamint a nagygyűlésre vonatkozó mindennemű értesítést jól eleve tudatni fogja a „Napi Közöny”, mely a nagygyűlés tartama alatt naponként meg fog jelenni.

(A zürichi magyar egyletnek) az 1870—71. egyleti év második felében 69 rendes tagja volt. Ezek közül 25 a mérnöki szakosztály, 14 a tudományok egyetemének különböző ágait, 10 a gépészeti szakosztályt, 10 a szakosztályokra előkészítő tanfolyamot, 3 az építészeti, 2 a vegyészeti, 5 pedig a gazdasági tanfolyamot látogatta. Gyűléseket minden két hétben egyszer szombaton este tartottak. Segélyezett az egylet két átutazó honfit, egyiket 22, másikat 25 frankkal. Az Eötvös-szoborra is küldött 84 frankot, a budai műegyetemi segélyegyletnek pedig 30 frankot. Ezenkívül emléktáblát állított ama házra, melyben Szalay László száműzetése egy részét töltötte. Ennek költségeit (62 frank) a tagok fedezték. A könyvtár 399 kötetben 270 művet tartalmaz. Pénztári bevétel volt 552 frank, s kiadás 498. Az egylet helyisége: Neuhof, Oberstrass.

(Képzőművészet.) Izsó Miklós egy nagyobb szoborportozaton dolgozik, melynek tárgyát a népdalról merítette. Művét, melynek elkészítése hosszabb időt vesz igénybe, a legközelebbi bécsi világtárlaton szándékozik kiállítani. — Benezur Gy. Münchenben élő festész hazánkfia, ki a francia-porosz háború alkalmával magyarországi rokonait látogatta meg, ez idő alatt több vázlatot készített ama festmény-cyclusból, mely Marie Antoinette királyné életének jelentősebb mozzanatait örökíti meg. — Engel József közelebb fejezett be két érdekes tanulmányfőt; egyik egy római,

másik egy görög harcost ábrázol. — Kugler Pál Ferenc pedig nemzeti színházunk drámai tagjának márvány-csoportozatán dolgozik. — Khern Armin a királyné arcképeit a pesti városház részére.

(Vésigrádon) a Henszlmann vezetésével alatt folyó ásások igen örvedetes eredményekkel folynak. Eddigelő már több nagy történelmi érdeklő tárgyát találtak; ezek közt van két régi címer mint boltzatberesztő kö. Az egyik címer az Anjou-ké, lilomok, magyar gerendák, sicíliai karok; a másik címer Corvin Mátyásé: a holló a kettős keresztel. Továbbá megtalálták a helyet, hova a koronát s a koronázási jelvényeket zárták. Ez egy sziklába vágott henger alakú hely, mely 1 1/2 öl mély és 1 öl 2 láb átmérővel bír. A belső várhoz vezető ideiglenes híd aug. 7-én készült el.

(Kereskedelmi és nemzetgazdasági szaklap), egyszerre kettő is akar megindulni. Egyiket Hecksch Sándor fogja szerkeszteni, de erről még csak annyit tudunk, hogy szükség lenne rá. „Forgalom” cím alatt pedig Vithalm Gusztáv, a közoktatási miniszterium számításait is nyit előfizetést egy kereskedelmi tudományos szakközölyre. Október hótól havonként három ivre terjedő füzetekben jelenik meg, s előfizetési ára egész évre 6 frt, évnegyedre 1 frt 50 kr. Ez összegek a szerkesztőhöz Budára, uri utca 50. sz. küldendők.

(A jöteknységéről ismert) Weisz B. Ferenc városi képviselő, 71. születési napján a következő intézkedések javára tett adakozásokat: a magyar írók segélyegylete számára (évenként) 100 frtot, — a hírlapírói nyugdíj- és segélyintézet alapjának gyarapítására 100 frtot, — az országos honvédségsegély-egylet javára (évenként) 100 frtot, és a keresk. akademia javára (évenként) 100 frtot.

(A Gicz mellett Keopsz piramis) egy réze jul. 20-án beomlott.

(Scott Walter 100-ik születésnapjának) megünneplésére (e hó 15-én) nagy előkészületeket tettek Angliában és Scotiában. A híres költő életrajza és arcképe már megjelent lapunk mult évi folyamában.

(Uj szaklap.) Egy újabb egyetemeszeti szaklap fog közelebb megindulni, ifj. Wagner Dániel szerkesztése mellett.

(A siami ikrek olvadásása) híhetőleg közelebb meg fog történni: az egyik ugyanis halálán van s így az előnek a hullától leendő rögtöni elkülönítésére minden szükséges előintézkedést meg van téve.

(Rövid hírek.) Dobsa Lajos ismert drámaköltőnk és országgyűlési képviselő e napokban váltott jegyet Szoboszlón Fogthgy Vilma kisasszonnyal. Az esküvő a jövő hó elején lesz. — Tízoltások beszerzésének közvetítésére gr. Széchenyi Ödön országos központi irodát nyitott Follmann Alajos és Krause Walde mar urakkal társulva. Összeköttetésbe helyezkedtek i bel- és külföld első gyárcegeivel, miáltal a megrendeléseknek jótállás és gyári árak mellett képesek eleget tenni. Tűzfecskendőköt mindig készletben tartanak. Levelek és megkeresések Pestre, a belvárosi plébánia é.ületi központi tűziregő irodába intézendők. — Balázs Kálmán debreceni népzene társulata nagy tetszés közt játszik Odessában. — A Jászágban, nevezetesen Jakóhalmán, e hó 2-án és 3-ikán ismét földrengéseket éreztek. — Temesvári városa legközelebb 1000 frtnyi tőkével az orsz. m. Iparegyesület alapító tagjává lett: Kassa városa pedig 200 frttal. — Egy igazságügyi palota-építése esetében Pest városa hajlandó annak költségeihez

150,000 frttal járulni. — Az erdélyi vasut igazgatója igen előzékeny volt a természetvizsgálók nagygyűlése iránt. Ugyanis az Aradról teendő dévái s petrosényi kirándulásra egy különvonatot ajánla föl minden díj nélkül. — Pásztón, Hevesmegyében, egy szegény földműves neje pár nap előtt három fiut szült. A gyermekek egészségesek, de az anya veszedlyes beteg.

Színház. (A nemzeti színház) aug. 16-án fog megnyitni „Bánk bán” tragédiával, melyben a királyné szerepét Németh Irma k. a. már mint szerződött tag játsza. Nitányú Lisztnek a „Rákóczy-induló” fölötti átíratát adja elő a zenekar. — Szeptember hóban Fossa Gruitz k. a., az olasz opera primadonnája fog vendég-szerepelni, s valószínűleg drámai primadonnának szerződöttik. — Az erdélyi zenekarhoz karmesternek Richter Jánost szerződöttették Münchenből, ki igen jeles zenész, s a Wagner-operák szimfonizása körül bukros érdemei vannak. Ezenkívül Richter győri születési magyar ember. Helyette az intendáns Huber Károly karmesternek mondott föl, noha színházunk e szorgalmas tagja fölmondani, ha már csakugyan fölöleges lett egy karmester. — A szünidők alatt a budai várszínházat egészen újra díszíték, s Lehmann színházi festő ismét remekelt.

(Ristori asszony és drámai társulata) nem sokára föllép a nemzeti színpadon. Ezenkívül a vidék nagyobb városaiban is rendez egy-két előadást.

Megjelent új könyvek: Píer er kiadásából kaptak a következő új könyveket: „Zsarnokok titkai”, második és harmadik kötet, közli Szokoly Viktor. Ara egy-egy kötetnek 1 forint. — A nemzeti színház könyvtárából megjelen a 18-ik füzet s tartalmazza Paulay Ele fordítása szerint Mosingnak „Lucy kisasszony” című 5 felvonás drámáját. — „Tízoltások a vártüzérség századai részére.” Első osztály. A bécsi állami nyomdából került ki kétévfussal. Ara 80 krajcár. „Országgyűlési törvények. 1871-ik évi folyam. 1 füzet, I.—XXIV. t. cikk.” Ara 80 krajcár. „Az új megyei és községi törvény.” Ara 40 krajcár. — „Nagy Péter egyenlete.” Herbert Lucian után fordította Gotthárd Endre, 2-ik füzet.

„A magyar nének és építés-egylet közölyne” szerkeszték Ambrozovits Béla és Ney Béla. E Julius füzet is érdekes, szakba vágó dolgozatokat tartalmaz.

„A szabadsághgyi muzeum.” írta Fülöp József. Hasznos utmutatást tartalmaz arra nézve, hogy mint kell a vidéki muzeumokat berendezni.

Szerkesztői üzenetek.

— Pécsre, Sz. K. Nem közölhető. — W. K.—r. Az ily dolgozatok nem való lapunkba, először terjedelmükkel, másodszor tartalmukkal fogva. Inkább valamelyik politikai lap társája közölhető. — Münchenbe, I. Köldjük a „Het Postát” a mondott helyre. Az ön ismeretsége után küldött rajzokat is megkaptuk, s mihelet a metsző határozottan megmondhatja, hogy a fában levő repedések kipótolhatók-e, magán levelet írunk.

TARTALOM:

Cikkek: „A Budavárnál elesett honvédek emlékszóbra.” — „A halál alkunja.” (Folytatás.) — „A tarlón.” Dalmady Gy.—tól. — „A nérok és spanyolok országából.” — „A Napoleonidák s a nők.” — „A hold.” (Folytatás.) — „Képek az állatkerből.” Hegyessy K.—tól. — „Vegyes közlemények.” — „Hírek.” — Képek: „A budavár ostrománál elesett honvédek emléke” (Halász mintája szerint). — „Utcai alkók Jaenben.” (Doré rajza). — „Spanyol kolnás-család.” (Doré rajza). — „A pesti állatker új lakói.” Hamadrias.

Hirdetés.

Kollarits József és fiai

legelső készfehérnemi gyári raktárában Pesten, váci-utca az „YPSILANTI”-hoz legnagyobb választékban legújanyosb árakon kaphatók mindennemű férfi, női és gyermekfehérnemiük.

Férfi ingek, rumburgi, hollandi vagy írlandi vászonnól, darabja 2 frt 50, 3 frt, 3 frt 50, 4 frt, 4 frt 50, 5 frt, 5 frt 50, 6 frt, 6 frt 50, 7 frt, 8 frt, 10 frt, 12 frt.
Férfi hál ingek, 3 frt, 3 frt 50, 4 frt, 4 frt 50, 5 frt, himzettik, 6 frt, 7 frt, 8 frt, 10 frt, 12 frt, 14 egész 20 frttig.
Férfi madapolan ingek, 1,50, 1,75, 2, 2,50, 3, 3,50, 4 frt.
Férfi szines ingek, 1 frt 50, 2 frt, 2 frt 50, 3 frt.
Férfi gatyák magyar, félmagyar vagy francia szabásra. félvaszonnól 1,50, 1,55 1,60, tiszta vászonnól 1,75, 2, 2,50, 3, 3,50.
Férfi gallérok, kézelők, nyakkötők, félharisnyák és mindennemű vászon s batizet zsebkendők.
Női ingek vászonnól sima 2,25, 2,50, 3, 3,50, 4, 5 himzettik 3, 3,50, 4, 4,50, 5, 6, 7, 8, 10, 12, 14 frttig, francia mell-varrással 4, 4,50, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12 frt.
Női háló-corsettek 1,85, 2, 2,25, 2,50, 2,75, 3, 3,50, 4, 4,50, 5, 6 egész 12 frttig.
Női francia derék-fűzők 1,50, 2, 2,50, 3, 3,50, 4, 4,50.
Női harisnyák legjobb minőségben pamutból, kőtege 4, 4,50, 5, 5,50, 6, 7, 8 egész 15 frttig, cernából 11—24 frttig.
Női alszoknyák s nadrágok perkábból, csikos s piqnet barchetből, éjjeli s pongyola főkötők, mindennemű vászon s baizet zsebkendők.
Fűzők vászonnól, madapolánból s szinesek a legújanyosb árakon, ugy szintén fü-gatyák s félharisnyák.
Leányingek minden formában, ugy szintén leány corsettek s harisnyák.

A legnagyobb választékban férfi és női téli alszoknyák s nadrágok, ugy szintén minden téli árak, legújabb flanel- ingek s schwalok.
Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat rumburgi, hollandi s írlandi vásznakban. Darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 40, 50, 60 egész 120 frttig.
Crens-vászonok 12, 12,50, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20—25 frttig.
Vászonzsebkendők, kőtege 3, 3,50 4, 5, 5,50, 6, 6,50, 7, 8, 9, 10—20 frttig batizet zsebkendők 4,50—30 frttig.
Tőrliközök, kőtege 5,80, 6,90, 7,50, 9,50, 10, 12 egész 20 frttig.
Asztalkendők, kőtege 5, 5,50, 6 egész 12 frttig.
Abroszok és damaszt asztalkészletek 6, 8, 10, 12, 18 és 24 személyre minden áron.
Szines ágyi kanna-vászon, vége 9, 10, 11, 12, 13—16 frttig. Függönyök a legnagyobb választékban, egy ablakra 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15 frt párja.
Asztal- és agyterítők, kávé abroszok s csemegekendők.
Menyasszonyi készleteket 200 frttól 2000 frttig kész fehérnemi s vászonban a legzebb kiállításban szolgálhatunk. Nagy árjegyzékünket kívánságra bérmentesen beküldjük.
Levél általi megrendelések még az nap, melyen érkeznek, legjobb kiválasztásban e közöltetnek. csomagolási díjt nem számítunk.

Cachemir kendők.

Szép, jó és olcsó!

Legújabb női ruha-kelmék

bámulatos olcsó árért.

Teljes ruhához való legszebb kelmék

3, 4, 5, 6 frttig, ugy szinté a legfinomabb fekete selyem-anyagok kaphatók

HAMBURGER ADOLF

üzletében, Pest, uri-utca 1-ső sz. a Párisi ház bemeneténél.

Mustrák kívánatra mindenkinen ingyen és bérmentesen küldetnek s megrendelések utánvétel mellett azonnal eszközöltetnek.

2—4

Asztal- és agyterítők.